



## Ord från redaktionen

### Familjehemsplacerade och adopterade barn, del 2

Tema for dette nummeret er igjen fosterhjemsplasserte barn. Da det også var tema i forrige nummer, er vel dette en bekræftelse på at vi er inne på et omfattende og viktig område.

#### Artikler og essays

##### **Som att tina ett hallon. Att arbeta psykoterapeutiskt med barn placerade i behandlingsfamilj**

Av Kristina F. Rosenqvist og Rebecka Nietzsche.

Begge forfattere arbeider med psykoterapi med barn og ungdom i behandlingsfamilier, noe som kan sammenlignes med norske forsterkede fosterhjem hvor foreldrene er ansatt for å ivareta fosterbarna best mulig.

De beskriver også tilbudet som blir gitt til fosterforeldrene i form av individuell og gruppeveiledning. Hovedfokus i essayet er psykoterapi med barn. Forfatterne peker på at siden barna ofte er langvarig plassert i fosterhjem og det er mye

støtte rundt dem, så gir det mulighet for å drive langvarige psykoterapeutiske prosesser, noe som ofte er nødvendig. Ved hjelp av fingerte vignetter beskriver de utvikling og tema i disse psykoterapi-prosessene. De påpeker betydningen av tid til å følge barnet og leken inntil det er modent for bearbeiding. Essayet gir et godt innsyn i hva disse barna trenger av tid og rom for å nyttiggjøre seg en psykoterapeutisk behandling – og hva som kreves av terapeuten.

##### **Döden som fenomen i adolescentens föreställningsvärld**

Psykoterapeuten Emma Utter Eckerdal har skrevet en psykoanalytisk orientert tekst om selvmordsfantasiens betydelse i psykoterapi med

ungdomar. Hon beskriver hur fantasier om döden och dödslängtan följer av den unges psykiska utveckling sett ur klassiska psykoanalytiska teorier. Författaren menar att det kan vara svårt att avgöra om ungdomen förstår vad döden innebär och att fantasier om självmord är något annat än dödslängtan. Psykoterapeutens uppgift att verka mellan det medvetna och omedvetna innebär ibland svåra avvägningar mellan att lyssna och agera, särskilt laddat när det rör sig om suicidtankar.

#### **Utvecklingstraumer ved livets begynnelse: Prenatale påkjenninger virker inn på utviklingen av barnet og gjenspeiler seg i barns uttrykk i terapirommet**

Vi har fått tillatelse fra Nils Eide-Midsand og Tidsskrift for norsk psykologforening til å dele essayet. Det kom først på trykk i Tidsskrift for Norsk Psykologforening, vol 60 nr.5 2023.

Nils Eide-Midsand er en av Norges mest kjente barnepsykoterapeuter. Han er nå pensjonist, men har i 30 år arbeidet som spesialpsykolog i Kristiansand med ansvar for å utvikle behandling og tilbud til utagerende, sinte og aggressive gutter som ikke kunne nyttiggjøre seg tradisjonell innsiktsorientert psykoterapi.

Den største gruppen av disse barna ble før sett på som alvorlig depriverte, nå som utviklingstraumatiserte. Det handler om fosterbarn, utenlandsadopterte barn, og barn som har levd i krigssoner og/eller på flukt. Nils Eide-Midsand har årenes løp skrevet en rekke nyskapende artikler om behandlingen av disse guttene.

I dette essayet presenterer han omfattende undersøkelser av hvordan stress i svangerskapet påvirker kvinner, medfører overføringer til barna fra svangerskapet av, preger deres utvikling og virker inn på psyken og atferden hos de guttene han har arbeidet med. Med andre ord: ny og spennende kunnskap som øker forståelsen og har betydning for behandlingen av disse sårbare barna. Vi er glade for å kunne dele dette essay med våre nordiske kollegaer.

### **Fra Forskning**

#### **Fosterbarns fungering på ulike utviklingsområder og foreldrestress ved 8-års alder**

Heidi Jacobsen har skrevet en artikkel om sin

forskning på fosterhjemsplasserte barn. Dette er en oppfølgingsstudie. Hun har tidligere undersøkt de samme barna da de var små. Det er viktig at fosterhjemsplasserte barn følges opp slik at vi får bedre kunnskap om hvordan de utvikler seg over tid. Spesielt viktig er områdene: kognitiv utvikling, eksekutiv fungering og sosio-emosjonell fungering. Både lavere skoleprestasjoner og dårligere tilpasning til skolehverdagen kan gjøre det utfordrende for fosterbarn å delta i fellesskapet på skolen. Når vi ser at også fosterforeldrene strever i sin omsorgsrolle over tid, er det helt sentralt at både fosterbarn og fosterforeldre får den utredningen og oppfølgingen de har behov for.

#### **”I didn’t have to look her in the eyes”—participants’ experiences of the therapeutic relationship in internet-based psychodynamic therapy for adolescent depression**

Forskningsartikeln presenteras av Fredrik Odhammar och beskriver en studie utförd vid Stockholms universitet av en forskargrupp som undersöker hur patienter upplevt internetbaserad psykodynamisk psykoterapi.

### **Intervju**

I anslutning till bokanmälan av *Var är Siggis hemma?* presenterar Mellanrummet en intervju med Stina Wirsén, som är bokens författare och illustratör. Vår redaktionsmedlem Eva Tillberg har träffat och samtalat med Stina Wirsén om hennes barnperspektiv och starka engagemang för små människor, som genom åren har resulterat i en samlad rik produktion.

### **Examensuppsatser**

#### **HVB-placeade flickors erfarenheter av samtalsbehandling**

Åsa Sandstedt Eriksson presenterer sin examensuppsats fra Linköpings universitet.

For de av våre lesere som ikke kjenner begrepet HVB, kan det opplyses at det er en forkortelse for «Hem för vård eller boende». Det er en form for sosial døgnavdeling, og er en institusjon i Sverige som på kommunens oppdrag innrettes for barn, ungdom, voksne eller barnefamilier, og der man

kan motta omsorg, støtte eller behandling.

I forordet til oppgaven påpekes det at barn og unge som er plassert i HVB ofte har psykiske vansker de bør få hjelp med. Det vises til flere artikler der behovet for å ta pasientenes perspektiv med i forskningen understrekes.

Sandstedt Eriksson har gjort en kvalitativ intervjuundersøkelse med til sammen åtte jenter i alderen 13 til 16 år. Resultatene kunne beskrives ved tre hovedtema: Stadig endring av voksenkontakt, vansker med å få den hjelpen de hadde behov for, og samtalebehandlerens måte å forholde seg på. Ofte har de opplevd at behandlerne snakker mer med de voksne enn med den unge selv, at de har fått feil behandling, for eksempel i form av medisiner de ikke har ønsket, og at de har fått for lite tid, eller ikke følt seg forstått av behandler.

Svarene fra de intervjuede jentene er interessante og tankevekkende og bør lære både myndigheter og oss behandlere en hel del.

#### Læringsprosessen i spedbarnsobservasjon

Julie Wasmuth er psykolog i spesialisering og kandidat i IBUPs utdanning. Hun har gjennomgått IBUP sitt spedbarnsobservasjonsseminar og presenterer sine refleksjoner.

Julie og foreldrene har gjennomgått refleksjonen og hun har fått tillatelse til å publisere. Det er skrevet en innledning om spedbarnsobservasjon som metode.

Refleksjonen gir et godt og spennende innblikk i tidlig utvikling og den læringsprosess som hun også har knyttet til teori av sentrale psykoanalytiske teoretiker. Med andre ord representere disse refleksjonene godt den emosjonelle læringsprosessen som er sentral i spedbarnsobservasjon.

#### Bok-anbefalinger og anmeldelser

##### Undersøkelser til utsatte barns beste. Tverrfaglig kompetanse og samarbeid

Kari Killén har skrevet boken som bygger på hennes lange yrkesliv innenfor området omsorgssvikt og barnemishandling. Hun understreker hvor viktig det er å forstå hver families ulike belastninger, men også deres ressurser. Boken har 10 kapitler som systematisk dekker de mest sentrale faglige undersøkelsesmetoder på området omsorgssvikt og barnemishandling. Hva er det som gjør denne

boken så aktuell og viktig? Killén har en solid forankring innenfor psykodynamisk tradisjon, og dette perspektivet gjennomsyrrer boken. Vi kommer tett innpå hennes personlige erfaringer gjennom eksemplene hun gir. Det gjør inntrykk å få del i mange av de personlige møtene med utsatte barn og deres familier, med respekt og vilje til å hjelpe på en slik måte at endring blir mulig. Boken anmeldes av Anne Grete Hersoug.

Vi har også lagt inn en podcast som presenterer Kari Killén, og et intervju fra Norsk Rikskringkasting, som man kan høre.

##### Var är Siggas hemma?

Av Stina Wirsén i samarbeide med Rädda Barnen, från 2021. *Var är Siggas hemma* belyser vad det innebär för ett litet barn att drabbas av omsorgssvikt och försummelse. Som i alla Stina Wirséns barnböcker ryms också ett budskap om att hopp och liv finns, trots allt. Stina Wirsén vill betona uttrycket *att byta mitt hemma* som ett alternativ till att vara *fosterhemsplacerad* eller *omplacerad*. Bokanmälan av Stina Florén, socionom med mångårig erfarenhet av arbete med familjehem.

##### Klara som bor i familjehem

Två böcker av Eva Edberg presenteras i det här numret av Pia Litzell Berg. Böckerna handlar om Klara som bor i familjehem och författaren Eva Edberg vänder sig till små barn. Eva Edberg har själv bodd i familjehem och vill med böckerna bland annat förmedla att bo i familjehem också är normalt.

##### Psychoanalytic Perspectives on Illegitimacy, Adoption and Reproduction Technology: Strangers as Kin

Av Prophecy Coles. Anmeldt av Håkon Kagnes.

Anmelderen viser til en omfattende gjennomgang av adopsjon sett fra alle som er involvert, emosjonelt, historisk og sosiologisk. Boka har også et kapittel om reproduksjonsteknologi og forfatteren påpeker at de samme emosjonelle og rettslige problemstillinger viser seg her selv om de ennå ikke er fullt erkjent og behandlet. Håkon Kagnes viser til imponerende gjennomgang av tema, men savner mer vekt på det psykoanalytiske perspektivet som loves i boktittelen.

**Den farlige kjærligheten. Freudianske lesninger av Ibsen, Shakespeare, von Kleist, Garborg og Pontoppidan**

Av Jon Morgan Stokkeland. Anmeldt av Torhild Leira.

Dette er en bok som bør inspirere til å lese de store klassikerne, og til å undres over den innsikt de hadde i vårt kompliserte sjeleliv. Leira er svært begeistret for boken, og beskriver den som «en stor og betydningsfull begivenhet i fagmiljøet». Hun anbefaler den til alle.

**Gratulerer****Isca Wittenberg 100 år**

Anne Okstad og Lise Radøy har skrevet om Isca Wittenberg og hennes store betydning i utdanningen av psykoanalytisk psykoterapi med barn.

Isca Wittenberg har ansvar for den grunnleggende opplæring i spedbarnsobservasjon i Norge, var opptatt av at psykoterapeuter måtte se og forstå det lille barnet for å bli gode psykoterapeuter. Hun var i sin tid ansvarlig for opplæring i spedbarnsobservasjon i Norge og fortsatte veiledning av norske grupper i spedbarnsobservasjon i Oslo og i sitt hjem i London til 2017.

I 2013 kom boka *Exploring endings and beginnings*. Ny utgave som kom i 2023 fikk et nytt kapittel skrevet i 2022: *Older than and close to death*.

I presentasjonen ligger også en link til et intervju med henne som verdens eldste psykoterapeut.

**Nye redaksjonsmedlemmer**

Vi er glade for å legge ut et nytt nummer av Mellanrummet. Dette er jo et nordisk tidskrift, og for å riktig markere det, har vi nå gleden av å ønske velkommen våre to nyeste redaksjonsmedlemmer: Raija Regnell og Desirée Sjöblom fra Finland og Liselotte Grünbaum fra Danmark. De er psykologer, og har lang erfaring både i barne- og ungdomsterapier og i veiledning av nye terapeuter. Verdifulle tilskudd til vår redaksjon.